

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АРХІТЕКТУРІ І ДИЗАЙНІ

Під загальною редакцією
д.т.н., проф. Сопова В.П.,
д-ра арх., проф. Мироненка В.П.

Харківський національний університет
будівництва та архітектури

2017

УДК 72, 691:692

ББК 3.38

И 66

И 66 Інноваційні технології в архітектурі і дизайні [Текст]:
Колективна монографія / Під загальною редакцією В.П.
Сопова, В.П. Мироненка. Харків: ХНУБА, 2017. – 668 с.

У монографії представлені наукові статті, в яких висвітлюються результати фундаментальних та прикладних досліджень в архітектурі, дизайні і будівництві, які спрямовані на гуманізацію архітектурного середовища, створення інноваційних технологій зведення будівель і споруд, сучасних будівельних матеріалів і виробів. Розглядаються питання формування архітектурного середовища, стратегій розвитку архітектури і дизайну, технології виробництва сировинних матеріалів, бетонів і архітектурних конструкцій, застосування сучасних технічних систем, урбаністики та містобудування.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів архітектурно-будівельного профілю.

Рецензенти:

Д.т.н., проф. Національного технічного університету
(Харківський політехнічний інститут) Шабанова Г.М.;

Д-р арх., проф. Національного університету «Львівська
політехніка» Черкес Б.С.

Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського
національного університету будівництва та архітектури –
протокол № 7 від 31.03.2017 р.

ISBN 978-617-7204-48-9

УДК 72, 691:692

ББК 3.38

© Колектив авторів, 2017

**ТВОРЧІСТЬ ГЕНІАЛЬНОГО МИТЦЯ АРХІТЕКТУРИ
ЗАХІ ХАДІД –НОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ
СВІТОВОГО ЗОДЧЕСТВА**

Канд. архіт., с.н.с. **Болотов Г.І.**

*Навчально-науковий інститут аеропортів
національного авіаційного університету (Київ)*

Проблема та актуальність осмислення і змістовної оцінки творчості геніального архітектора сучасності, першої жінки архітектора, отримавшої в 2004 році Пріцкерівську премію – Захі Хадід, якій присвячено це дослідження, є невідкладним завданням сьогодення, оскільки воно багатогранне, емоційно насичене і надзвичайне, несе яскравий космічний наголос, який відмічають фахівці та звичайні споглядачі, що доторкнулися до цього чудодійного видовища. Це є дуже важливим для еволюційного розвитку світової архітектури, яка знаходиться в пошуковому стані невизначеності, щодо подальшого позитивного свого спрямування.

Новизна доповіді полягає в езотеричному підході, що застосований для аналізу творчості геніального митця і дає можливість подивитися на результати її діяльності із дещо іншого рівня споглядання, із іншого ракурсу спостереження.

Основний розділ та результати дослідження присвячені розгляду та обґрунтуванню висунутих альтернатив на положень відносно творів Захі:

- надзвичайна пластичність Космічної конструктивності;
- пластичне відображення енергетики території, на якій будується витвір;
- витончена образна асоціативність.

Проекти та побудови видатного архітектора сучасності Захі Хадід викликають у людей надширокий спектр емоцій, не залишаючи байдужими майже нікого, бо несуть в собі окрім характерних для архітектурних шедеврів ознак архітектурної виразності (краси), конструктивної та функціональної відповідності, соціальної доречності [5], ще й зовсім нову ознаку – космічної асоціативності, що спостерігається в своєрідній пластично-декоративній побудові, яка крізь гармонічно витончену, масштабну, органічну пластику, дає можливість зазирнути у фантастичне майбутнє. Насправді це матеріалізація цього майбутнього вже сьогодні. Тобто вона значно розширює образні характеристики архітектурно-ху-

Інноваційний підхід у формуванні сучасної архітектури та дизайну
дожньої виразності твору, наповнюючи його новим змістом, новим космічним звучанням. При цьому, в той чи інший спосіб додаючи йому витонченої асоціативності та гармонійності.

Народилася в 1950 році під сузір'ям Скорпіона, що наділяє людей неабиякою інтуїцією та працездатністю, спонукаючи до постійного «переборювання» труднощів. Закінчила архітектурну школу в Великій Британії, де її наставником був знаменитий голландець Рем Колхас. Як і вчитель, обожнювала російський авангард, а її дипломний проект готеля-моста над Темзою в 1977 році став однією із реальних данин творчості Малевича. Хадід була настільки обдарованою, що Колхас назвав її «планетою на своїй особистій орбіті», і відразу після випуску зі школи взяв в якості партнера до свого бюро ОМА, яке вона покинула після трьох років, аби розпочати свою самостійну творчу кар'єру.

До отримання Прітцкеровської премії, на рахунку Захі Хадід налічувалось декілька побудованих проєктів, а десять років потому під її керівництвом працює вже ціла армія фахівців з 500 архітекторів, які кожного року випускають по п'ять ефектних будівель та комплексів, що зводяться в різних кінцях світу, а про неї згадують в пресі частіше ніж про ім'я нового Прітцкеровського лауреата, вона – головний і найбільш масовий архітектор на планеті, без усілякої поблажливої добавки «жінка», домислюючи, що вона – виключення в світі чоловіків.

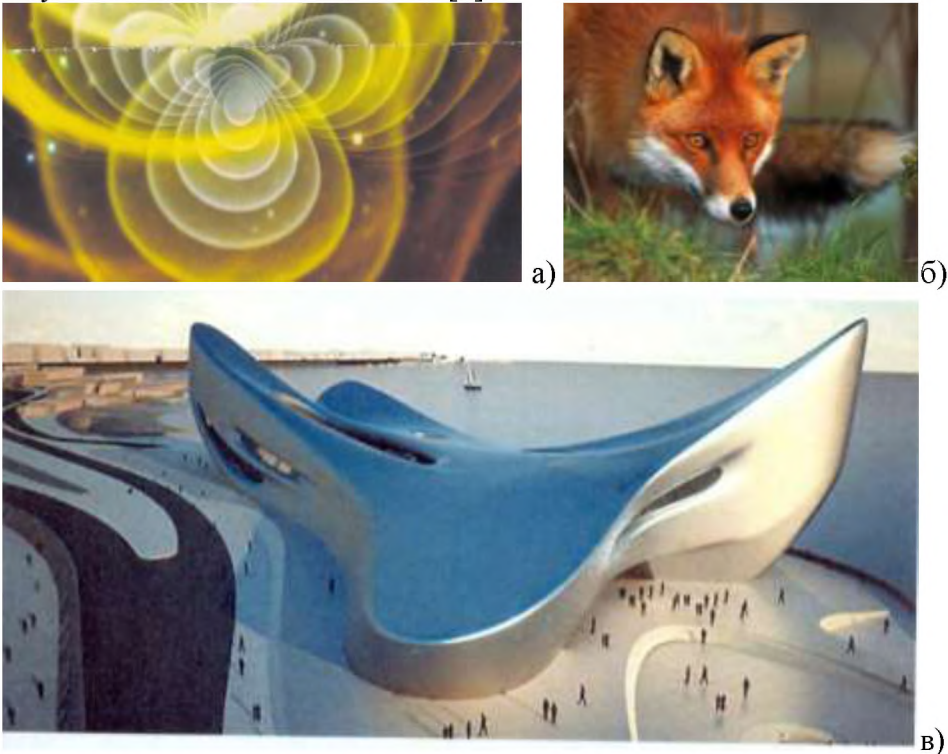
Особисте життя Хадід ніколи прилюдно не обговорювалось, відомо лише, що вона жила в історичному районі Лондона Кларкенуелл недалеко від свого офісу, а її помешкання являло собою хірургічно чистий простір, оздоблений авангардними меблями. Заха називала себе мусульманкою, хоча і не була прихожанкою якогось храму.

Її діти – це проєкти та співробітники, яких налічувалось близько 400 чоловік. Саме творчість стає для неї головною метою життя, усі думки та спрямування націлені на черговий витвір мистецтва: як він має виглядати в цьому, конкретному місці, в цьому конкретному середовищному оточенні... Вона не тільки ретельно досліджує земельну ділянку, топографічні, ландшафтні її особливості - вона шукає аналоги, етнічні, «побутові» риси регіону, країни та характерні відмінності архітектурного образу, його декоративно-кольорову тканину.

Якщо це англійський портовий Глазго, де має будуватися музей транспорту Риверсайд, то його архітектурний образ має висвічувати характерні архітектурні особливості будівель старого міста Вікторіанської епохи із гостро відточеним силуетом, шпилями та вежами, відображати динаміку транспортних засобів, їх цілеспрямовану рухливість. Крім того, в його образі має бути присутні спогади про минулих мореплавців,

Інноваційний підхід у формуванні сучасної архітектури та дизайну архітектуру як сучасну, так і минулих флотів, різних стилів та призначень. Як бачимо, це найскладніше завдання. Проте Хадід не тільки впоралася з такими складнощами, а і перевищила сподівання: вона підключила до вирішення цієї проблеми ще космічну альтернативу – пластично-декоративне формування території в своєрідному Космічному реєстрі. В результаті музей транспорту, з семирічною затримкою, був відкритий у 2016 році, і увійшов до 15-ти найкращих об'єктів, розроблених Захі Хадід [8].

Одне із колоритніших архітектурних творів Захі є проект багатофункціонального комплексу Реджо-ді-Калабрія на набережній Регіума в Італії, в архітектурному образі якого визначився лис (рис. 1). Можливо це одне із етнічних, або міфічних образів, на які багата саме Італія, наприклад, як «Вовчиця» для Риму. Хадід досить часто використовує подібний зооморфізм в інших проектах [2]. Так, наприклад, образ Дракона проглядається в проекті особняка в Барвіжі та на віллі «Capital Hill», що в сучасних межах столиці Росії [3].

Рис. 1. Архітектурний образ комплексу Реджо-ді-Каламбія (Італія) в), навіяли космічні хвилі гравітації а) та зооморфічний прийом використання тварин б).

Інноваційний підхід у формуванні сучасної архітектури та дизайну

При розробці проекту «Золотої станції» метрополітену в Ер-Рияді, (Саудівська Аравія), Захі Хадід розповідала журналістам, що при пошуку архітектурного образу її надихали бархани Аравійської пустелі, але саме інтуїція спрямувала формування головних образних складових - пластично витончених гравітаційних хвиль, які вона могла побачити лише на рівні підсвідомості, використовуючи свою надчутливу інтуїцію (рис.2).

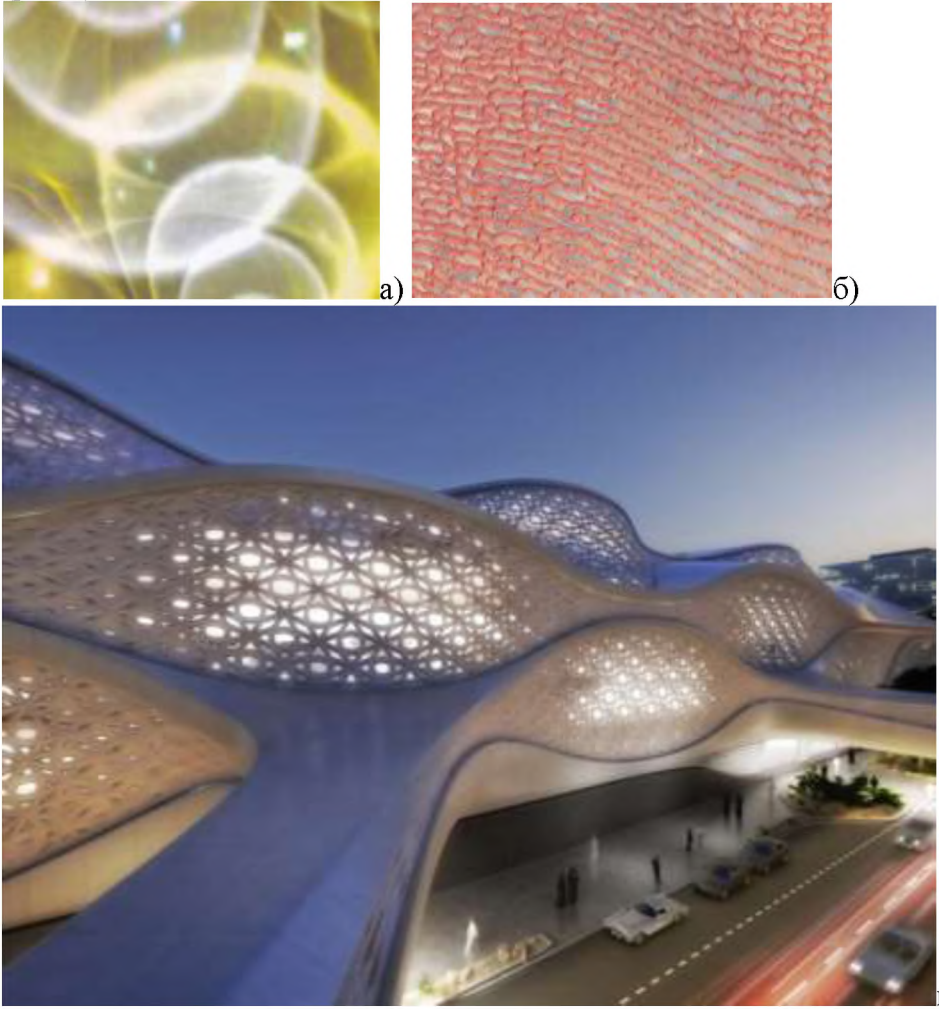

Рис. 2. Архітектурний образ «Золотої станції» метрополітену в Ер-Рияді (Саудівська Аравія) в), нав'яли космічні хвилі гравітації а) та вигляд пустелі з космічної висоти б).

Майже усі проекти Захі Хадід формуються саме завдяки стратегічному відчуттю рухів космічних хвиль гравітації, які наповнювали її, які

Інноваційний підхід у формуванні сучасної архітектури та дизайну

вона відчувала, а підказки з фізичного рівня проходили в образах хвиль пустелі. Безумовно, що працюючи над архітектурним образом Захі зосереджувалась на фізичній конкретиці, яка повною мірою відбиває характер більш високого рівня. І вона у своїй творчості весь час тримала цей стратегічний напрям, виконуючи зі своїми однодумцями масштабні розгортання пластики, стриманого, підлеглого до неї декору та колористичної гами, створюючи шедеври більш високого рівня.

Крім того, ця надзвичайна особистість вмiла тонко визначати і передавати вібрації території на якій формується об'єкт, території регіону, держави, конкретної ділянки. Вона чутливо відображає фантастичний казковий декор китайців, їх безпосередній зв'язок із сузір'ям Дракону (рис.3).

а)

б)

в)

Рис. 3. Пластичне та кольорове трактування архітектурного образу готельного комплексу «Дубаї» в) передає сакральну символіку Піднебесної а) та матеріалізацію куба Метатрону б).

Інноваційний підхід у формуванні сучасної архітектури та дизайну

Якщо яскраві архітектори класичного спрямування Кензо Танге [4] «Прагматик», Френк Ллойд Райт [2] «Інтелектуал», Оскар Німейер [7] «Творець» та Антоніо Гауді [6] «Романтик» демонстрували опанування формотворіннями минулого, то Захі Хадід відкрила новий космічний принцип в архітектурній творчості – принцип гравітаційного споглядання, який вона демонструє своєю глибинною творчістю. Подібні підходи до архітектурної організації середовища продемонстровані в шотландському «Саду космічних роздумів» (рис. 4).

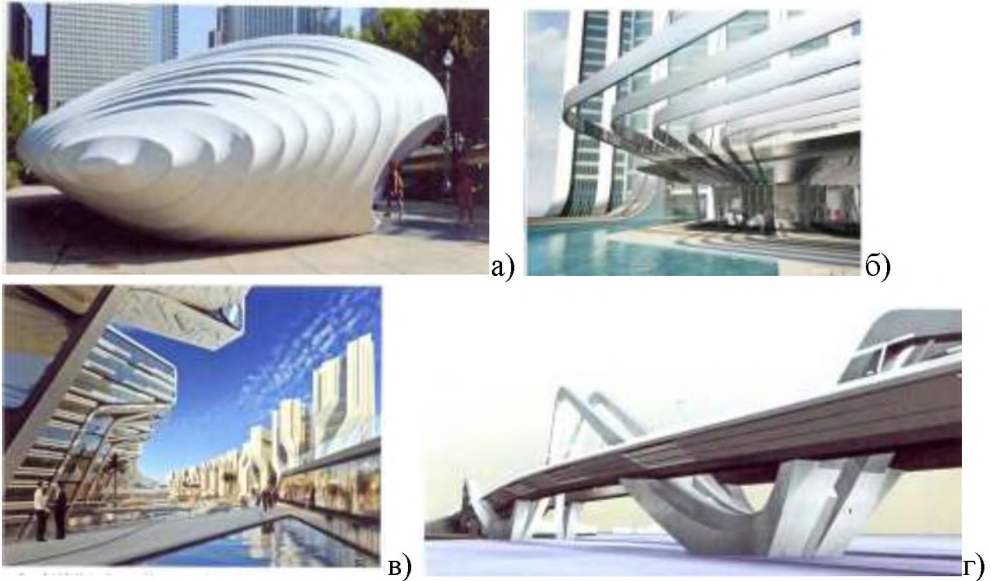

Рис. 4. Пластичність надзвичайної космічної конструктивності яскраво зафіксовано в парку Тисячеліття (Чикаго, США) а), багатofункціональному комплексі Signature Towers (Дубаї, ОАЕ) б), Комплексі Stone Towers (Каїр) в), мосту Шейха Заєда (Абу-Дабі, ОАЕ) г).

Висновок. Надзвичайні витвори архітектурного мистецтва Захі Хадід розкривають нові підходи до архітектурної формотворчості, де домінує космічне бачення ситуації з відповідним пластико-декоративним коректуванням середовищної ситуації і об'єктів проектування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Архитектурная бионика / Ю.С. Лебедев, В.И. Рабинович, Е.Д. Положай и др. Под. ред. Ю.С.Лебедева. – М.: Стройиздат, 1990. – 269 с.
2. Пфайффер Б. Б., Райт Ф. Л. / 1867-1959. Архитектура демократии/ Перев. с нем. А. В. Кайсаровой. – Изд-во: TASCHEN/АРТ-РОДНИК, 2006. - 96 с.

Інноваційний підхід у формуванні сучасної архітектури та дизайну

3. Історія архітектури: навч. посібник в 3 ч. / [Авдеєва М. С., Авдеєва Н. Ю., Васильченко В. І., Солярська І. О.]. – К.: Освіта України, 2012. – ч. 3: Сучасна світова архітектура (творчість майстрів). – 2012, - 300с.
4. Кендзо Танге. Архитектура Японии: сборник статей/ Пер. с англ. Под ред. А. Иконникова. - М.: Изд-во «ПРОГРЕСС», 1975. – 240 с.
5. Мардер А.П. Эстетика архитектуры: теоретические проблемы архитектурного творчества / Мардер А.П. – М: Стройиздат, 1988. – 216 с.
6. Криппа М. А. Антонио Гауди (1852-1926). О влиянии природы на архитектуру. / Пер. с нем. Р. Г. Сакачова, Н.Д. Картуновой. – Изд-во: TASCHEN/АРТ-РОДНИК, 2004. - 96 с.
7. Нимейер О. Архитектура и общество / Пер. с португальского, английского и французского. - М.: Изд-во «ПРОГРЕСС», 1975. – 190 с.
8. Космическая архитектура Захи Хадид. Гениальные работы самой известной женщины-архитектора. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.adme.ru/tvorchestvo-hudozhniki/kosmicheskaya-arhi-tektura-zahi-hadid-709560/>.